

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

14. Declaratur uberius natura gratiæ prævenientis & consequentis ex Prospero, Fulgentio, & ex Concilijs Arausicano ac Tridentino.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

In Enchirid.
et Laurent.
cap. 33.

gratia deprompta est: Nolentem pravenit ut
velit: volentem subsequitur ne frustra velit. Hoc
est, ne tantummodo in generali & imperfecta
voluntate seu velleitate bene vivendi harendo,
& reluctantes concupiscentia suae motus per-
ficere non possit quod facere cupit, iuxta illud
Apostoli: Caro concupiscit adversus spiritum, ut
non quacunq; vultis illa faciat. Spiritus igitur
consequente gratia adjuvat infirmitatem nos-
stram etiam volentium, ne frustra velimus.
De hac iterum gratia consequente ibidem
dixit: Oramus pro inimicis nostris, ut misericordia
Dei praveniat eos sicut pravenit & nos: oramus
autem pro nobis ut misericordia eius subsequatur nos.
Hoc est enim essentialis inter utramque gra-
tiam proprie sumptam differentia, ut pro pra-

In Enchirid.
et Laurent.
cap. 33.

veniente gratia sibi met ipsi danda nullus orare
aut orare possit: consequens autem ab ipso
homine pro seipso orante impetretur. Cujus
differentiae causa utramque gratiam pon-
deranti manifesta est. Nemo enim Deum ro-
gare potest pro impetranda ejus gratia ante
fidem ac bonam seu piam qualemcunque
voluntatem: Initium enim corrigendi cor, fides est.
Pia ergo voluntas ac fides prius per pra-
venientem gratiam dari debet, ut ijs acceptis
possit orare. Nam & desiderare auxilium gratia,
initium gratiae est: & fides non petita conceditur,
ut ei petenti alia concedatur. Quicquid ergo gra-
tiae homo precando postulat, non potest esse
alia nisi consequens bonam voluntatem, quam
jam ante per praevientem Dei gratiam ac-
cepit.

Lib. de op.
et grat.
lib. de op.
et lib. de op.
cap. 14.

CAPVT XIV.

Declaratur uberius natura gratiae praevientis & consequentis ex Prospero, Fulgentio, & ex Concilijs Arauficano ac Tridentino.

ET ista quidem ad intelligendum gratiae praevientis & consequentis discrimen, abunde sufficere possent, veruntamen ne quis istum solius Augustini sensum esse arbitretur, non abs re fuerit ostendere, quod eadem discipulorum ejus, adeoque Ecclesiae Catholicae & Conciliorum ejus semper fuerit mens; a qua viderint Scholastici, utrum sit expediens ac tutum, in Philosophica talium vocabulorum interpretatione haerendo discedere. Itaque imprimis sanctus Prosper non aliam gratiae praevientis consequentisque naturam intellexit, nisi illam quam superius explicuimus; ut illa praeviens dicatur, quae praevinit bonam voluntatem, seu bonum voluntatis motum; nec enim invenit in cujusquam corde, sed facit ut gratia verè sit gratia hoc est, gratuita. Consequens vero quae jam sequitur bonam voluntatem, quam homo ex gratia praeviente concepit. Unde sic exprimit Massi iensium presbyterorum sententiam, qui servatam gratia consequente praevientem auferebant: Qui istis resistunt, hoc sentire aperte probantur, quod fides (unde incipit voluntas bona) non sit donum Dei, & quod gratia non praevinat liberum arbitrium, dando ei videlicet etiam ipsam fidem, ubi est initium bonae voluntatis, sed sequitur, & quod gratia Dei secundum meritum nostra detur. Itaque itatim prolixè probat, ita liberum arbitrium gratia praevineri, ut operetur in eo etiam ipsam fidem, hoc est, ipsum etiam initium bonae voluntatis. Et libro contra Collatorem, improbat errorem ejus, quo putabat gratiam non in omnibus praeveneri voluntatem: Quasi ita utrumq; recipiendum sit, juxta Cassianum, ut in alijs hominibus, voluntas gratiam in alijs GRATIA PRAEVENIAT voluntatem, & non ita ut in omnibus vo-

In Respens.
et Excep.
Glossa.

Lib. contra
Collat. 33.

luntas gratiam subseqvatur. Hoc est, ad-
mittebat respectu quorundam gratiam praev-
nere voluntatem, quos ex malis scilicet bonos,
ex nolentibus volentes faciebat, respectu alio-
rum vero gratiam tantum consequi volunta-
tem, utpote qui per seipsos crederent.

Sed gratias illas multo luculentius explicuit sanctus Fulgentius, diversis operum suorum locis, ex quibus prolixitatis vitanda causa pauca delibabimus. Sic ergo de illis disserit libro primo ad Monimum: Ipse donat gratiam qua insufficientis impius illuminetur munere bona voluntatis, & facultate bona operationis; ut praeviente misericordia bonum velle incipiat & subseqvente misericordia bonum quod vult facere valeat. Et paucis interpolitis uberius: Ve hoc mereantur, ipsa praeviendo misericorditer incipit, ipsa subseqvendo custodit. Ista gratia in Scripturis etiam misericordia nominatur; De qua dicit David: Deus meus misericordia eius praevient me. Et alio loco: Misericordia tua subseqvitur me per omnes dies vitae meae. Praevient igitur impium ut fiat iustus: subseqvitur iustum ne fiat impius. Praevient caecum ut lumen, quod non invenit, donet: subseqvitur videntem, ut lumen, quod contulit, servet. Praevient insim ut surgat; subseqvitur elevatum ne cadat. Praevient donans bonum bonam voluntatem: subseqvitur bene volentem, operando in illo boni operis facultatem. Hoc igitur ista misericordia Dei in homine subseqvitur, quod praeviens ipsa largitur. Et iterum post multa praeservavit ad regnum quos ad se praeservit misericordia praevientis auxilio redierunt, & in se misericordia subseqvantis auxilio esse mansuros. Et in libro de Incarnatione & gratia: Cum ergo Paulus esset blasphemus & persecutor & contumeliosus, non ideo est adiutus Dei gratia, quia credere voluit id est, gratia consequente, sed ut

Lib. 1. ad
Monimum
f. 13.

Ibid. f. 20.

Ibid. f. 51.

Lib. de in-
et grat.

credere vellet, donum gratiae PRAEVENIENTIS accepit. Et in eodem illo loco inferius explicans clarius officium utriusque gratiae: Quia revera & ut volumus misericordia PRAEVENIENTIS illuminamur dono; & ut curramus per viam videlicet mandatorum bene operando, misericordia SUBSEQUENTIS fulcitur auxilio. Et preclarissimo lib. i. de Veritate praedestinationis & gratiae, quos contra Semi-Pelagianos elaboravit: Sicut ergo bona voluntatis initium nemo potest habere, nisi fuerit misericordia Dei PRAEVENIENTE illuminatus, quia preparatur voluntas a Domino, & rursus scripsum est: Deus meus misericordia eius praevenit me: ita tandem bonam voluntatem nemo usque in finem poterit abinere, nisi fuerit iugiter, eadem misericordia SUBSEQUENTE serratus. Dicit enim Deus beatus David: Misericordia tua SUBSEQUETUR me, omnibus diebus vitae meae. Misericordia igitur quae gratia malum hominem PRAEVENIT ut mutet in melius, & ipsa quem bonum facit SUBSEQUENDO teget, ne maleat in peius. Omne igitur bonum voluntatis & operis tunc esse potest homini, si PRAEVENIENTIS gratia largitate detur, eiusdemque gratia SUBSEQUENTIS opulenta servetur: quae malum PRAEVENIT, ut bonam Deo largiente voluntatem habere incipiat, quam ante quia per se habere non poterat, non habebat. SUBSEQUITUR autem bonum ut perseveret & proficiat in bona voluntate: quam ex se habere non potuit, sed gratis accepit. PRAEVENIT ergo dirigendo cor hominis primum, quia scripsum est: Dirigat autem corda eius. SUBSEQUITUR autem custodiendo cor rectum &c. Et post multa in illo libro interposita: Non autem PRAEVENIENDO illuminaretur liberum arbitrium, si non esset: nec SUBSEQUENDO adjuvaret (forte adjuvaretur) si illuminatum ad aliquid sibi bene cogitationis aut operis esse posset idoneum. Et iterum paulo post: Tunc salutariter discimus quid facere debeamus, quando nos misericordia PRAEVENIENS illuminat & sanatur, ut quod illa PRAEVENIENTE discimus eadem SUBSEQUENTE faciamus. PRAEVENIT enim nos dum propius sit Dominus omnibus iniquitatibus nostris; SUBSEQUITUR nos dum sanat omnes languores nostrae, variatum videlicet concupiscentiarum cum bona voluntate dimicantium. PRAEVENIT misericordia liberum hominis arbitrium, dum in nondum bene volente sola operatur exordium bona voluntatis: SUBSEQUITUR dum bene volenti subministrat auxilium, ut bene operando perveniat ad bona voluntatis effectum, voluntatem videlicet infirmam roborando, efficacemque reddendo: Martia misericordia igitur PRAEVENIENS cooperaturam sibi hominis voluntatem sola preparat: SUBSEQUENS autem cooperaturam sibi voluntatem iuvat. Quod factus ibidem prosequitur declarando, quod gratia praevenientis officium sit mutare malam hominis voluntatem in bonam faciendo ex infideli fidelem, ex superba humilem &c. per mutationem dexteræ excelsi: consequentis vero custodire quod fecit. Et in libro secundo ejusdem operis docet quod sancti Patres induit-
 D
 tantèr asseruerint, in hominis voluntate nihil bona cogitationis obesse, nisi quod beneficio gratia PRAEVENIENTIS infunditur; nihil in melius augeri, nisi quod SUBSEQUENTIS iuvamine roboratur. Et

A in libro de Trinitate clarè explicat paucis verbis & officium gratia praevenientis & subsequents, & ipsa S. Augustini verba quibus obsecrari illud expresserat: Quapropter, inquit, ipsum liberum arbitrium Gratia Dei liberatur ut bonum velit & possit. Ita enim quidam ex Patribus ait, quod Gratia Dei praeveniat nolentem ut velit; subsequatur volentem, ne frustra velit. Nempe hoc sentit quod supra explicando hæc verba diximus, praevenientem gratiam facere ut homo velit, subsequenter facere id quod voluit, ne volendo & propter infirmitatem nova voluntatis non valendo, frustra velit. Multa præterea ad praevenientis & subsequents gratia explanationem ex Fulgentio proferri possunt; sed quia ista sufficienter prætermittimus. Ex his enim evidenter constat, proprium praevenientis gratia beneficium in eo litum esse, quod hominem faciat bonum velle quod nolit, quod ex nolente volentem facit, ex infideli fidelem, ex iniusto iustum, hoc est, quod in eo operetur primam illam voluntatis perverſe mutationem. Unde merito praeveniens dicitur non quod praeveniat potentiam voluntatis (hoc enim etiam omnis consequens gratia facit) sed quia praevenit omnem omnino bonum voluntatis motum, quo cogitari posset homo iam suis viribus se convertente ad Deum, aut erudicidisi Deo; aut diligere Deum. Consequens vero dicitur omnis illa gratia, quae sequitur illam voluntatis mutationem, ideoque proprium ejus munus est illam bonam voluntatem accendere, ut quod voluit possit; fovere & custodire ne pereat, juvare ne qua illam concupiscentiarum tempestas frangat; augere & roborare ne luctando superetur. De qua duplici gratia S. Gregorius: Sancti viri scum post primi parentis lapsum, ac corruptibili stirpe se editor, & non virtute propria, sed praeveniente superna gratia Dei ad meliora se vota (id est, voluntates seu desideria) vel opera committatos &c. Eique de accepto munere debitorum sunt, qui & praeveniendo dedit eis bonam velle, quod noluerant, & subsequendo dedit bonum posse quod voluit.
 Quæ cum ex scriptis SS. Patrum, qui ex profecto hæreses diviæ gratiæ inimicas debellarunt, perspicue constat, non erit jam difficile eandem mentem in Ecclesiæ decretis intelligere. Nam istiusmodi praevenientem gratiam instantissime tradit Concilium Arausiacum Canone tertio, quarto, quinto, sexto, sed quia illam non exprimit illo ipso nomine, reluctantijs non ita perspicue persuaderi potest. Canone vero vigesimo quinto, apertissime contra Semi-Pelagianos dicit, qui saltem nos credere posse sine gratia praeveniente sentiebant, ita attendatum esse liberum arbitrium, ut nullus posset aut diligere Deum sicut oportuit, aut credere in Deum, aut operari propter Deum quod bonum est posset, nisi gratia cum & misericordia divina praevenierit. Quod paulo post dicit, non nos incipere & posita per Dei misericordiam adjuvari, sed nullis præcipientibus bonis meritis, & fidem & amorem Dei prius inspirari ut baptismum requiramus, & ipsius adiutorio ea quæ suis iustis placite implere possumus.

Ibid.

Lib. i. de veritate prædesti- & gratia f. 77.

Ibid. f. 95.

Ibid. f. 96.

Lib. de veritate prædesti- & gratia f. 97.

Ibid. f. 109.

Aug in Ep-
dote. 132.
Folgent lib.
de Trif. 160S. Greg. 22
11. 110

possimus. Quibus verbis præueniens gratia explicatur. Illa est enim qua proprie fides & pius affectus erga Deum inspiratur, sine qua fides esse nequit, tanquam justificationis exordium, ut ad justificationem ipsam perducat. Quod finalibus serè verbis non solum officium, sed etiam non en præuenientis gratiæ exprimitur Synodus Tridentina Sessione sexta declaravit: *Declarat præterea, inquit, ipsius justificationis exordium in adultis a Deo Christiane letum præueniente gratia sumendum esse: hoc est, ab eius vocatione qua nullis eorum existentibus meritis vocantur, nempe, ut primitus credant, & a peccatis seu a peruersa sua voluntate convertantur ad Deum, secundum id quod adicit: Ut qui per peccata a Deo averti erant, per eius excitantem & adiuuantem gratiam ad convertendum &c.* Libentius, cunctius & accuratius non

possit gratia præueniens proprie dicta & munus ejus exponi. Nam ex illa dicitur sumendam esse non justificationem, sed justificationis exordium. Nempe quia illa proprie est, qua omnia omnino bona hominis merita præveniuntur, hoc est, qua homo nolens & à Deo avertus primo præuenitur, antequam quicquam omnino boni operetur, vel quicquam gratiæ mereatur. Sic enim exponit eam gratiam quam præuenientem dixerat: *Hoc, inquit, est, ab eius vocatione, qua nullis eorum existentibus meritis vocantur, nempe, ut primitus credant, & a peccatis seu a peruersa sua voluntate convertantur ad Deum, secundum id quod adicit: Ut qui per peccata a Deo averti erant, per eius excitantem & adiuuantem gratiam ad convertendum &c. dissipantur.*

CAPVT XV.

Quid sit gratia operans & cooperans, juxta Augustinum & Fulgentium.

QVOD si quis ista que de præueniente & subsequente gratia ex tribus antiquis diximus, ut oportet ponderaverit nihil etiã difficultatis in percipienda natura gratiæ Operantis & Cooperantis, Excitantis & Adiuuantis inveniet. Nam gratia operans non est alia quam præueniens, sed diversa nonnulla consideratione. Præueniens enim dicitur, quia prævenit liberam hominis voluntatem antequam quicquam boni vel operata sit, vel à Deo promeratur. Operans vero, quia ipsa sola primam bonam voluntatem in homine operatur. Sola dico non quasi homo non simul in illam voluntatem, hoc est, in voluntatis motum atq; consensionem influat, sed quia eum operatur, nobis nihil ad eum habendum conferentibus petendo desiderando, studendo, meditando, atq; ita nihil omnino boni meriti respectu illius voluntatis asserendo. Hoc enim impossibile est, hoc ipso quo statuitur, esse primam voluntatem bonam, ad quam ex mala convertitur. Illam enim nec fides, nec oratio, nec studium, nec ullum omnino meritum antecedere potest; atque ita necessario Deus eam solus, seu gratia sola operans ac præueniens dicto jam sensu operatur. Cooperans gratia vicissim non est alia quam subsequens; quæ quidem subsequens nuncupata est, quia subsequitur illi bonam voluntatem, quam sola præueniens gratia inspiravit atq; operata est, sequitur vero tantquam quædam retributio bonæ voluntatis, aut fidei, aut orationis. Cooperans autem dicta est, quia operatur aliquid in nobis non sola, sed nobis simul cooperantibus, non per simultaneum tantum influxum; ut recentiores intelligunt (sic enim etiam cooperamur gratiæ operanti) sed præviæ ad effectum illius gratiæ, volendo, credendo, desiderando, petendo, pulsando, satagendo, adeoq; etiam promerendo, ita ut ejus effectus sit univèrsam primam voluntatis illius bonæ incrementum utq; ad apicem

A perfectionis humanæ. Nam ut Augustinus ait: *Constat Deum alia etiam non orantibus, sicut inquit Lib. de dono fidei: alia non nisi orantibus preparasse, sicut usque pers. c. 10. in finem perseverantiam.*

Hanc esse veram genuinamque gratiæ operantis & cooperantis, notionem, facile ex Augustino ac discipulis ejus demonstrari potest. Quod antequam præstemus, declarandum imprimis est, constantem Augustini & sectatorum ejus sententiam esse, quod gratia præueniens atque operans sola conversionem hominis, seu primam bonam voluntatem & ipsum velle operatur, cooperans vero non sola, sed voluntate hominis concurrente, ad eum scilicet quo dixi modum. Hoc enim cum verum esse nullo pacto possit eo sensu, ut sine simultaneo influxu voluntatis fieri intelligatur; per seipsum quodammodo consequens erit (etiamsi Patres non exprimerent) quod sola operans gratia operetur velle; quia non potuit ad illud velle assequendum quicquam studij præviæ contribuere, sicut accepta jam fide bonaque voluntate, desiderando, & petendo ad incrementum virtutum operaque bona faciendâ, aliquid conferre potest. Sic igitur ea de re loquitur Augustinus in libro de Gratia & libro arbitrio: *Utergo velimus sine nobis operatur, cum autem volumus & sic volumus ut faciamus, nobiscum operatur.* Sine nobis, nempe petendo, pulsando, merendo cooperantibus, quam vis simul cum gratia in actum voluntatis influamus. Hunc esse sensum declarat manifestius in eodem libro multo superius, quando de Paulo jam post vocationem primamque voluntatem bonam bene operante ac laborante scribit: *Non ego autem, sed gratia Dei mecum, id est, non solus, sed gratia Dei mecum: ac per hoc nec gratia Dei sola, nec ipse solus, sed gratia Dei cum illo.* Hæc de gratia cooperante. De operante vero conversionem statim adicit: *Ut autem de celo vocaretur & tam magna & efficacissima*

Lib. de gratia
& lib. arbitrio
cap. 17.

Lib. de gratia
& lib. arbitrio
cap. 5.